

Særligt om kalkuler for salgsafgrøder – konventionel – udarbejdet september 2023

Budgetkalkulernes formål er at give et realistisk billede af den forventede produktionsøkonomi under almindelig driftsledelse og gennemsnitlige forudsætninger og forhold. Kalkulerne er delt i JB 1+3, JB 1-4 med vanding og JB 5-6, med og uden husdyrgødning. For JB 1-4 med vanding skal man være opmærksom på, at kalkulen beskriver økonomien for de arealer, der har brug for vanding.

Henvendelse

Yderligere oplysninger kontakt Marianne Haugaard-Christensen. Medarbejdere kan fremsøges på [SEGES Innovations hjemmeside](#) (søgning ikke aktiv ved redaktionens afslutning).

Udbytter

Udbyttet i kalkulerne for 2024 er fastlagt med udgangspunkt i normudbytterne angivet i "Vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2023/24" udgivet af Landbrugsstyrelsen.

Udbytter er opgjort dels for kerne, frø mv., og dels for halm, hvor det er relevant. For beregningen af den mængde halm, der bjærges, anvendes som udgangspunkt en faktor for hver enkelt afgrøde ud fra kerneudbyttet. Faktorerne er baseret på opgørelser fra Danmarks Statistik. Der er angivet nettoudbytter i form af afregnet mængde. For nogle afgrøder er samtidig angivet det forventede svind og/eller frasortering. De mængder, der sælges eller anvendes som foder, er opgivet ved en given vandprocent. Således er mængden for korn typisk angivet ved 15 pct. vandindhold.

Prisen på afgrøder er fastsat ud fra de forventede priser fra SEGES' pris- og prognosegruppe. For halm, der primært tænkes anvendt på bedriften, er der beregnet en intern pris.

Stykomkostninger

UDSÆD

Omkostninger til udsæd er beregnet ud fra normal udsædsmængde og forventet pris på udsæd. For afgrøder, der er flerårige, er angivet den mængde, der normalt udsås delt med antal år, afgrøden forventes dyrket. Ved en 2-årig afgrøde, hvor der normalt skal udsås 20 kg, er i kalkulen således angivet 10 kg.

GØDNING

Omkostninger til gødning er beregnet ud fra enten handelsgødning (uden husdyrgødning) eller husdyrgødning. Ved anvendelse af husdyrgødning bliver der regnet med "normale mængder", og der er i de fleste tilfælde suppleret med handelsgødning – primært kvælstof. Priserne på gødning er baseret på prognose over priser på N, P og K. For husdyrgødning regnes der ikke med omkostninger til de næringsstoffer, der er i gyllen, men omkostning til udbringning.

Mængden af kvælstof (N) er baseret på normerne i "Vejledning om gødsknings- og harmoniregler". For P og K er regnet med bortførte mængder. Dette er beregnet som de enkelte afgrøders indhold af P og K i kerne og halm (når det fjernes) gange de bortførte mængder. Derudover reguleres der for, at vår- og bredsåede afgrøder (minus græs) har et merbehov for fosfor på 5 kg P, mens vårsåede rækkeafgrøder har et merbehov på 15 kg P. På sandjorde indregner vi, at der skal tilføres yderligere 20 kg K pr. ha pr. år.

PLANTEVÆRN

For planteværns vedkommende er omkostningerne beregnet ud fra en normal og gennemsnitlig sprøjteplan med gængse midler og med de priser, der forventes at være på sprøjtemidler. Omkostninger til planteværn er delt i omkostninger til ukrudt, sygdom, skadedyr mv.

Eventuelle omkostninger til supplerende ukrudtsbekæmpelse med glyphosat er ikke indregnet i omkostning til planteværn, men kan indgå under "øvrige opgaver". Som gennemsnit bør medregnes en omkostning på 158 kr. pr. ha til glyphosat.

DIVERSE OMKOSTNINGER

Udover stykomkostninger til udsæd, gødning mv. er der omkostninger til analyser, rensning mv. Omkostninger til tørring (ca. 3 % nedtørring for kornarterne) vurderes som et gennemsnit ud fra omkostninger til løntørring og omkostninger til egen tørring. Omkostningerne til tørring er placeret under arbejds- og maskinomkostninger.

Maskinomkostninger

For alle planteavlskalkuler er vist dækningsbidrag pr. ha. Dette er suppleret med beregnede omkostninger til arbejdskraft og maskiner. Man kommer hermed frem til et dækningsbidrag efter maskin- og arbejdsomkostninger (DB efter maskin- og arbejdsomkostninger).

Maskinomkostningerne er beregnet ud fra, hvad den enkelte arbejdsopgave kan forventes at koste at udføre med egen maskinpark. Samtidig angives det antal behandlinger, man normalt udfører på den enkelte afgrøde.

Maskinomkostningerne beregnes som en investeringsberegning ud fra nypris på maskiner, forventet værditab, forventet anvendelsestid, omkostninger til drift og vedligehold samt medgået aflønning af arbejdstid. Alle disse poster er beregnet til gennemsnitlige årlige omkostninger for den enkelte maskine.

Ud fra en normal årlig anvendelse og en forventet kapacitet beregnes et bud på, hvad den enkelte arbejdsopgave under normale forhold kan forventes at koste.

Ved maskinomkostningerne er der desuden taget hensyn til, at omkostninger til jordbearbejdning afhænger af jordbundens beskaffenhed. Der bliver ligeledes taget hensyn til, at høst- og bjærgningsomkostninger delvis afhænger af den høstede mængde.

Alle planteavlskalkuler er baseret på "normalt arrunderede marker" – dvs. en størrelse, der medfører minimum 2-3 timers arbejde uanset arbejdets karakter. Samtidig forudsætter vi, at der ikke er væsentlige kiler mv., så der kan opnås "normal" kapacitet ved de enkelte arbejdsopgaver.

Transport indgår i omkostninger til hjemkørsel ved korn, halm mv. På den enkelte bedrift kan de årlige omkostninger afvige en del – bl.a. hvis man har større vedligehold, hvis der er tale om en overvægt af nyere eller ældre maskiner eller ved særlig besværlig jord, kuperet terræn, dårligt arrunderede marker eller meget store afstande mellem mark og bedrift.

For arbejdskraftens vedkommende indregnes, at der for hver effektiv arbejdstime bliver anvendt ekstra tid til klargøring og skifte af redskaber mv. Denne er anslået til ca. 17 pct. - således at der reelt regnes med en arbejds effektivitet på 85 pct.

For alle kalkuler angives en uspecificeret omkostning til "øvrige opgaver". Denne post dækker omkostninger til f.eks. tilsyn, stensamling, lugning af flyvehavre og forgæves kørsel (når det regner, lige som man skulle i gang). Posten anvendes desuden til at korrigere for ekstraordinært høje omkostninger til dieselolie, vedligehold mv. i 2023 og 2024.

Ud over disse poster er der altid omkostninger til maskiner og arbejdstid, som ikke kan henføres direkte til den enkelte afgrøde. Der kan være tale om:

- Kalkning
- Brug af glyphosat
- Klipning af hegn
- Renovering mv. af dræn
- Vedligeholdelse af veje
- Generel driftsledelse af den samlede markdrift
- Osv.

Denne post, som ikke indgår i den enkelte kalkule, skal medregnes, når man skal beregne de samlede arbejds- og maskinomkostninger på bedriften. Beløbet kan variere meget fra bedrift til bedrift, men i omegnen af 5-10 pct. af de omkostninger, der er totalt på de enkelte afgrøder, er ikke ualmindeligt.

Læs mere detaljeret om [beregningen af maskin- og arbejdsomkostninger](#).

Ajourføring

Denne beskrivelse er ajourført den 25.09.2023